

bringende. I disse Forslag ere vi i Forstaaelse med, hvad Venstreflertallet udvillede i 1873.

Hvorledes maatte da Tilsynet være at ordne? I Kommunen i snevrere Forstand betros Tilsynet til den af Kommunalbestyrelsen valgte Skolekommission, der bedømmer Opfyldelsen af Forældrenes Pligt, dog at disse kunne indanke Bedømmelsen til høiere Myndigheder. I Amtskommunen har den delvis af Skoleraadet valgte Amtsskoleledirection Tilsynet og bedømmer Opfyldelsen af Kommunernes Pligt, idet disse dog have Indankningsret til Ministeren, eventuelt til Domskolene. Alt andet Tilsyn — over 1000 Præster, 71 Provster, 73 Skoleleditioner, 7 Biskopper, 1 Gymnasistidirektør og 1 Sanginspektør, — bortfalder. Det forretningsførende Medlem i Amtsskoleledirectionen er den af Ministeren, under Medvirkning af Lidsmænd fra Skoleraadsretsen, bestfittede Inspektør, der faktisk fører Tilsynet saavel paa Amtskommunens (Amtsskoleledirectionens) som Statens Begne. Vi finde denne Ordning klar og simpel, og efter det Anlæg, vi have givet Loven, til alle Sider fuldt betryggende. Det er navnlig „Inspektøren“, der volder Uenighed i Udvalget, og for hvis Skyld man fra anden Sider vil blive ved det Gamle. I 1872—73 foreslog Regjeringen 8 Kredsskoleinspektører, men Venstreflertallet forlangte 1 i hver Skoleraadskreds. Dette gaar den nuværende Minister ind paa; men saa vil man slet ingen have og betragter dem som farlige Folk. Vi forstaa, om man vilde sige, at den Myndighed, disse Mænd efter hele Indholdet af Ministerens Lovforslag vilde faae, var for stor, og at den burde indskrænkes; den Anskuelse tiltræde vi fuldt ud i vore Forslag. Vi kunde ligeledes forstaa — og uden paa dette Tidspunkt at optage bestemte Forslag i den Retning tillade vi os at henstille det til nærmere Overveielse — om man vilde mene, at det halve Antal meget vel kunde være tilstrækkeligt, idet der da blev 1 Inspektør for 2 Amtskommuner. En dygtig Mand, der udelukkende offerer sin Tid paa denne Dyrge, kan udrette Meget; og har han først faaet Kjendskab til Lærernes Personlighed, til Skolernes Tilstand, til Kommunens og de i denne virkende, levende Mænds Stilling til Skoleagen, da maatte Besøg hvert andet Aar ingenlunde være fornøden som Regel, især da han stadig ved de lovbeslavede Indberetninger, ved Lærerforflyttelser og Ansættelser har Leilighed til, om end paa Fraastand, at anstille ret nyttige Sagtagelser, som kunne lede ham til at gjøre Undtagelsesbesøg, hvor han dertil tror at finde Anledning. Altsaa dette henstille vi, og dette gjøre vi saameget hellere, som det muligt derved vilde falde lettere at faae disse Poster besatte med virkelige Dygtigheder, især naar den foreslaaede Løn, hvad der i Tilfælde af denne Udvidelse af Virksomheden vilde være nødvendigt, blev forhøiet i passende Forhold. Men derimod ere vi ikke i Tvivl om, at det vilde være en besynderlig Omvei at naae til Enighed om

Skoleagen paa, naar man saa paa det ene, saa paa det andet vigtige Punkt viger tilbage fra sin tidligere Stilling i det Dieblit, modstaaende Anskuelser nærmere sig. Om Tilsynet udtaler Venstreflertallet i 1873 (se Bilaget til denne vor Betænkning) blandt Andet Følgende: „Ved de nævnte Lovmaalsprøver kan Staten derfor ikke gjøre Krav paa bestemte Religionskundskaber, men maa i denne Henseende stole paa Krossamfundenes Medvirkning. Som Følge heraf kan Folkeskolen heller ikke overgives til et bestemt Kirkesamfunds Geistliges færlige Tilsyn og Omsorg, men maa stilles under Folkets almindelige Myndigheder, om der end ikke kan være Noget til Hinder for, at ogsaa Geistlige faae Indflydelse paa Skolevæsenet, forsaavidt de vælges dertil ved Folkets Tilbud. Man foreslaar, at Geistlighedens Tilsyn for Fremtiden indskrænkes til den religiøse Undervisning, der meddeles Ungdommen ved kirkelige Embedsmænd, og at Statens Tilsyn føres dels gennem færlige Mænd, som vælges een for hver Amtskreds af Skoleraadet, men med Regjeringens Stadsfæstelse, og dels gennem Amtmændene ved deres Overværelse af Skoleraadets Forhandlinger og deres almindelige Kjendskab til Amtets Forhold“. Denne Skoletilsynsmand skal vælges fortrinsvis iblandt Saadanne, der mindst 5 Aar have beskæftiget sig med Undervisning i en Folkeskole enten for Børn eller unge Menneker“. Hvert Aar afholder han Prøver i hvert Sogn i „Kredsen med samtlige dets Børn i det 10de og 14de Aar“, til hvilke Prøver Børn i det 9de og 13de Aar ogsaa skal have Afgang. „Ved det næste Aars Prøve har han at paase, at de trufne Bestemmelser ere fyldestgjorte for de Børns Bekommende, som ikke det foregaaende Aar bestode Prøven“. „Ved det øvrige Skolevæsen fører han vel Tilsyn, men nærmest kun for at sikre Overholdelsen af Statens Bud, uden at han har Ret til at gribe ind i Skolens Undervisning eller Ordning.“ „Han har Ret til at overvære enhver offentlig eller privat Skoles Undervisning og til at kræve statistiske Oplysninger om dens Tilstand.“ Saaledes taler Flertallet i 1873. I vort Forslag til en ny § 57 vil man formentlig finde den saaledes i 1873 angivne Stilling for Skoleinspektøren saanøiagtig som mulig udtrykt i Lovsform; kun have vi troet i tvende Henseender at burde indskrænke den ham da tiltænkte Virksomhed, idet vi for det Første ikke finde det praktisk eller rigtigt at overdrage til ham, og til ham alene, at foretage Udskrivning af Skolen, og dermed Afgjørelsen af, hvorvidt Forældrene have opfyldt deres Pligt, hvorimod vi have ment (§ 2), at dette burde overlades til Skolekommissionen, og for det Andet have vi undraget ham Ret til at overvære Undervisningen i den private Skole, uden dennes eget Onske eller Samtykke, fordi vi nemlig ikke ansaa det rigtigt paa noget Punkt at indskrænke den Frihed, den